

Фото Миколи БІЛОКОПИТОВА.

Голова Верховної Ради України Володимир РИБАК: «Політичні тіні... та політичні реальності»*

У так званій вестмінстерській парламентській системі влади, яку за зразком Великої Британії успадкувало чимало країн, утвердилося таке явище, як «тіньова політика». «Тіньовий кабінет міністрів», «тіньовий уряд», «тіньовий міністр» — щоденна лексика політичного життя цих країн. Зазвичай тіньова політика та тіньові політики мають дві головні місії: неупереджено критикувати діючий уряд та пропонувати альтернативні урядовим програми розвитку держави.

Лише один опозиційний уряд працював успішно

Хоча Україна аж ніяк не належить до вестмінстерської парламентської системи влади, однак амбітні українські політики також неодноразово прагнули створити власні тіньові кабінети міністрів, які б політично та інтелектуально конкурували з діючими урядами. Втім, принаймні з трьох-чотирьох таких спроб у різні роки **лише один опозиційний уряд зміг успішно та продуктивно пропрацювати понад два роки — уряд Віктора Януковича 2007 року.** Чимало з його тіньових

міністрів і до сьогодні є членами тепер уже нинішнього Кабінету Міністрів України.

Хоча в надрах Верховної Ради України щойно народилася ще одна (вже п'ята чи шоста) спроба утворити тіньового конкурента уряду, проте можна з певністю стверджувати, що ця традиція в українській політиці навряд чи укорениться. Причина її приреченості проста та очевидна: українські політики, за рідкісним винятком, намагаються будувати свою «тіньову політику», так би

На знімку: (справа наліво) Голова Верховної Ради України Володимир Рибак, Президент України Віктор Янукович, Прем'єр-міністр України Микола Азаров під час засідання Комітету з економічних реформ. 11 червня 2013 р.

*Друкується за газетою «Голос України» № 132(5632) від 19 липня 2013 р.

мовити, «на одній нозі» — нищівній та далеко не об'єктивній критиці уряду. При цьому вони забувають про другу, найважливішу підпору тіньової політики — альтернативні урядовим програми розвитку держави. Ще менше вони дбають про контрольні функції опозиції, про те, щоби бути урядовою «тіною», яка відтіняє можливі прорахунки уряду та корегує їх власними конкретними програмами та пропозиціями.

Отже, тіньова політика, не встигнувши навіть сформуватися в Україні, деградувала у своєрідну політику «політичних тіней», які відчайдушно прагнуть повернутися у реальну політику, не пропонуючи ані державі, ані людям конструктивних ідей, інноваційних реформ суспільства або масштабних програм творення. Це тим більше дивно тому, що чимало таких політиків-опозиціонерів уже обіймали найвищі урядові посади в попередніх Кабінетах Міністрів України — від прем'єр-міністрів, віце-прем'єрів та членів уряду, а отже, мали б добре уявляти всю складність та реальні можливості роботи

уряду. Серед них, до речі, чимало політиків, завдяки яким економіка України витратила 15 відсотків свого ВВП лише три роки тому, та які пророкували її «безкризовий розквіт» на тлі глибокого економічного спаду у світі, системної кризи міжнародної фінансової системи...

Замість цього вся енергія та політична пристрасть цих опозиційних політичних тіней недавнього минулого бурхливою рікою спрямована на критику, точніше, нестримне критиканство всього і вся у країні. Тактика це чи стратегія — зрозуміти складно, але наслідки такої політики вже проявляють себе у настроях суспільства, втраті орієнтирів окремими соціальними групами, зневірі у важливих інститутах влади, в тому числі й парламенті, звідки й походить ця вселенська критика.

Мене як громадянина і керівника українського парламенту не може залишити байдужим ця кампанія свідомого насаджування атмосфери політичного та соціального песимізму в українському суспільстві та, між іншим, за межами країни.

Відповідальність журналіста перед суспільством

Як це не прикро, але в останні роки ця посівна кампанія песимізму знаходить благодатний ґрунт в багатьох українських засобах масової інформації, насамперед на телеканалах із загальнонаціональною аудиторією. Якоюсь мірою можна зрозуміти ЗМІ, які змушені боротися за аудиторію та власну популярність (а отже, й прибутки) на інформаційному ринку перевіреними методами: подачею «гарячих новин», сенсацій-метеликів, безглуздою грою на нервах людей... Зрозуміти це можна, але виправдати — неможливо! Я вірю в таку моральну категорію, як «відповідальність журналістики перед суспільством». Ця категорія, на жаль, чітко не прописана в українському законодавстві, але **ЗМІ, як суспільний інститут, безумовно, має нести відповідальність перед суспільством у разі порушення основних принципів та норм етичної журналістики — точності, достовірності та об'єктивності інформації**. Це тим паче важливо, оскільки в Україні, як у демократичній державі, ЗМІ традиційно користуються довірою понад 60% населення. За таких умов баланс позитивної та негативної інформації про життя країни в інформаційному просторі, на мій погляд, має так само відповідати журналістським принципам точності, об'єктивності та достовірності. На превеликий жаль, «дзеркало преси» окремих друкованих та електронних засобів масової інформації скоріше можна визнати «кривим дзеркалом». Інформаційна збалансованість, журналістська етика та порядність, а головне, державницький погляд на власну країну не таке вже й поширене явище на інформаційному ринку України.

Наведу кілька прикладів інформаційного вакууму навколо подій в регіонах, які мені довелося відвідати за минулі півроку. Для мене ці події та факти мають загальноукраїнське звучання.

Чернігів відкриває новий найсучасніший корпус обласного центру соціальної реабілітації дітей-інвалідів «Відродження», де прийматиме щороку півтори тисячі маленьких пацієнтів, на 700 хворих дітей більше, ніж раніше. Телебаченню це не цікаво.

Запорізький завод феросплавів за півроку модернізує виробництво в рамках масштабної програми енергозбереження, капітального ремонту та заміни обладнання, яка сягатиме майже 385 млн. грн. до кінця 2017 року. Це — не новина для ЗМІ!

«Запоріжсталь» інвестує чверть мільярда гривень в модернізацію виробництва, а отже, у чисте повітря над містом — теж не варто новин?

АТ «Мотор Січ» фінансує лише у I кварталі цього року майже чверть мільярда гривень на нові технології та перехід на виробництво нових революційних видів

продукції, а до кінця року спрямовує на ці цілі понад 800 млн. грн. У новинах цього не побачите.

У Донбасі, в Луганській, Дніпропетровській областях за рахунок інвестицій проводиться масштабна модернізація промисловості, перехід на випуск нового покоління продукції, створюються тисячі нових робочих місць. Це що — лише «місцеві новини»? Вони що ж не цікаві Львівщині чи Волині?

Крим майже вдвічі збільшує обсяги введення в експлуатацію житла, а обсяги будівництва майже в 2,5 рази. Кримський півострів входить до десятих найкращих регіонів України у царині захисту прав дітей, інвестиційної, наукової та інноваційної діяльності, споживчого ринку. Хіба це не варто знати всій Україні?

Вражаюче змінюється на краще українська столиця. Після кількох застійних років панування старої «молодої команди» завдяки зусиллям уряду М. Азарова та нової міської адміністрації Київ буквально переживає інфраструктурне відродження. Нові дорожні розв'язки, шосейно-залізничний міст через Дніпро, прискорене будівництво метрополітену в південному напрямку, запуск міських поїздів, оновлення парку громадського транспорту розблокували «вузькі місця», що створювали головний біль для сотень тисяч киян. Місто стає чистішим та охайнішим, більш придатним для комфортного життя дорослих та дітей. Хіба це не приклад для розв'язання проблем для інших міст-мільйонників в Україні?

У країні високими темпами реалізується програма зі створення національної мережі перинатальних центрів, уже введено в дію десять та ще півтора десятка будуть збудовані найближчим часом. Чим не привід для серйозних аналітичних програм з тематики медичної реформи на телебаченні та публікацій у пресі?

Наводжу ці приклади, щоб підкреслити очевидну істину: у суспільства є серйозне підґрунтя для оптимістичного погляду в майбутнє, країна на підйомі, програма реформ Президента України не просто виконується, а починає позитивно позначатися на повсякденному житті суспільства та його громадян.

Це не може не помітити тільки сліпий, або політики із розряду політичних тіней минулого. Вони продовжують жити міфами недавнього минулого, яке ідеалізують разом із своєю роллю у ньому. Саме з вуст цих політиків найчастіше лунають чутки про наближення соціально-економічного краху України, тотальну корупцію, антинародну владу, про недієздатну Верховну Раду, несправедливу пенсійну реформу, соціальну незахищеність громадян і таке інше.

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

На знімку: (зліва направо) міністр енергетики та вугільної промисловості України Едуард Ставицький, міністр економічного розвитку і торгівлі України Ігор Прасолов, міністр фінансів України Юрій Колобов під час засідання Кабінету Міністрів України. 20 лютого 2013 р.

Влада у центрі та на місцях бачить проблеми

Справді, проблем у нас багато. Але це не вся правда, а лише напівправда. Правда ж полягає у тому, що влада у центрі та на місцях добре бачить ці проблеми, чує сигнали про негаразди від населення та робить все в рамках своїх сил та ресурсів, щоб здолати проблеми минулого та нової доби реформування країни. Цей складний комплекс проблем, перед якими постала Україна на другому десятилітті XXI століття, має як об'єктивний, так і суб'єктивний характер.

Ще на початку 90-х років, коли Україна почала рух до ринкової, демократичної, соціально орієнтованої моделі розвитку, вже було зрозуміло, що процес буде складним і тривалим, і життя підтвердило ці висновки політиків, учених-економістів та політологів.

На межі 2000-х років держава вичерпала всі резерви подальшого екстенсивного розвитку. Україна потребувала системного реформування, «осучаснення» суспільства в цілому, методичної модернізації всіх сфер суспільного життя при переході на ринкові економічні відносини.

Утім, всі спроби проведення реформ у перше десятиріччя 2000-х років, на жаль, не отримали системного характеру. Слід навести для прикладу невдалі спроби проведення адміністративно-територіальної, податкової, митної, пенсійної, медичної реформ, реформи місцевого самоврядування тощо. Глибина, всеосяжність та ефективність тих реформ залежали насамперед від масштабів політичних ризиків, на які так й не наважилися президенти та уряди того періоду в історії України.

Треба віддати належне Президенту України Віктору Януковичу, який продемонстрував безпрецедентну для українського політикуму політичну мужність та запропонував цілісну стратегію реформ, спрямованих на модернізацію всіх сфер суспільного життя.

Основою нової хвилі українських реформ стала Програма економічних реформ на 2010–2014 роки

«Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава».

У своєму щорічному Посланні 2013 року до Верховної Ради Президент України наголосив: **мета Програми — досягти структурної модернізації економіки за рахунок вирішення ключових соціально-економічних завдань.** До них віднесено, зокрема, створення клімату, сприятливого для підприємництва та бізнес-ініціативи; стабілізацію державних фінансів і формування стійкої фінансової системи; модернізацію інфраструктури та реформування ЖКГ; підвищення рівня енергетичної безпеки; імпортозаміщення і розвитку внутрішнього ринку; створення ринку землі. Успіх цих перетворень стане ключем для досягнення національної конкурентоспроможності, забезпечення стійкого економічного зростання України на наступні десятиліття.

Учені Національної академії наук України, провідні фахівці у галузі макроекономіки, політики, які мислять системно, більшість суспільно свідомих громадян країни добре усвідомлюють, що іншого шляху у держави просто немає. **Історія навряд чи дасть Україні другий шанс для прориву вперед в умовах глобалізованого світу, тож втратити цей шанс — значить відстати від світу назавжди, відкотитися на далеку периферію на міжнародній арені, серйозно девальвувати незалежність нашої держави.**

Це розуміють й ті, хто не сприймає кардинальних змін у суспільстві, для кого влада — насамперед засіб самоутвердження за рахунок державних інтересів, задоволення своїх політичних амбіцій, шлях до олімпу, до кола небожителів. Інтереси мільйонів людей, їх проблеми та потреби для таких політиків — лише інструмент для досягнення цієї політичної мети. Отже, це рясніє проростає насіння соціального песимізму, що глибшою буде зневіра людей у здатності влади здійснити реформи, то ближче політичні тіні до своєї цілі.

Соціальний оптимізм, впевненість у майбутньому

Зауважу, що на цьому етапі протистояння політичних сил майбутнього та минулого домінування соціального оптимізму в країні впевненість та віра у майбутнє держави перетворюються на потужний фактор творення нової демократичної, сучасної та заможної України з високим рівнем життя громадян.

Чи має Україна підстави саме для такого оптимізму? Певен, що безумовно має! Стверджую це з власного досвіду ознайомлення з динамікою зростання ряду провідних регіонів України в першому півріччі цього року та спираючись на достовірні факти економічної статистики.

Україна продовжує свій шлях вперед по висхідній, і це — доведений факт, який спирається на макроекономічну статистику, показники зростання економіки в цілому та більшості провідних галузей народного господарства, зокрема, соціально-економічні параметри розвитку суспільства. Наведу для прикладу такі дані.

В Україні вдалося стримати негативний вплив європейської депресії 2012 року. У багатьох країнах Європи рівень життя населення істотно знизився. Україні вдалося цього не допустити.

Аналіз п'яти місяців соціально-економічного розвитку країни в 2013 році свідчить про стабілізацію темпів зростання ВВП. Від фази практично нульового зростання у минулому році ми перейшли до динаміки росту — нехай і невеликого, але це вже зростання.

Після важких перших місяців року сільське господарство України демонструє випереджальні темпи зростання.

У січні-травні 2013 року порівняно з аналогічним періодом 2012 року виробництво сільськогосподар-

ської продукції зросло на 5,1% проти 1,5% у минулому році.

Позитивна динаміка у сільгоспвиробництві дає змогу забезпечити цінову стабільність. У травні споживчі ціни зросли на 0,1%, а за 5 місяців порівняно із кінцем минулого року — лише на 0,2%. А це є одним із найнижчих показників інфляції за весь час історії новітньої України.

На фоні низької інфляції спостерігається динамічне збільшення обсягів обороту роздрібною торгівлі. За п'ять місяців він зріс на 12% порівняно із відповідним періодом минулого року. Це теж певна відповідь панікерам, які постійно лякають українців спадом ділової активності, дефляцією і депресією. Тому не дивно, що суверенні облігації України дорожчають на світовому ринку, в той час, як облігації країн БРІКС, наприклад, навпаки — падають у ціні.

Ще один важливий аспект. Незважаючи на критично високі ціни на енергоносії, поступово скорочується від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі товарами та послугами. **Так, у першому кварталі торговельний баланс було зведено із дефіцитом 125,8 млн. дол. США, що в 9,5 разу менше від показника відповідного періоду 2012 року (1,2 млрд. дол. США).** Тут треба окремо прокоментувати ситуацію з імпортом газу з Росії.

За шість місяців 2013 року Україна закупила у Росії тільки 10,3 млрд. кубометрів газу, що на 35% (5,6 млрд. кубометрів) менше від аналогічних показників минулого року. При цьому Україна виконала всі заявки на транзит газу в повному обсязі на 100% та у договірні терміни, незважаючи на зменшення імпорту. Нагадаю також, що в 2012 році нам удалося скоротити імпорт газу на 26,5% порівняно з 2011-м.

5

Фактори економічного поступу

Отже, в останні три роки Україна за рахунок енергозбереження та раціонального використання енергоресурсів зменшила свою залежність від блакитного палива «Газпрому», договір про кабальну ціну на яке підписав попередній уряд, створивши серйозну загрозу для національної економіки. Саме завдяки реформаторським ініціативам Президента Віктора Януковича Україна почала ефективно скорочувати споживання газу, більше видобувати власного палива та заміщувати природний газ іншими енергоносіями.

Іншим позитивним фактором економічного поступу країни треба визнати стабільність національної валюти. З початку року коливання курсу гривні відносно долара США не перевищують 1—2%. При цьому продовжується тенденція до зниження кредитних ставок для бізнесу, а відповідно є всі підстави очікувати поступового поживлення ділової активності. Але важливіше те, що цей показник стосується не лише ділової активності бізнесу. Насамперед він демонструє **впевненість населення у національній валюті. Так, за даними Національного банку України, за останній рік (з червня 2012 року по травень 2013 року) банки залучили 603,4 мільярда гривень нових депозитів громадян, з яких майже 52% — у національній валюті.**

Обсяг нових депозитів фізичних осіб, залучених банківськими установами лише впродовж травня, становить 47 мільярдів гривень, або на 8,5% більше, ніж за травень 2012 року. Загалом же з липня минулого року по червень нинішнього українські домогосподарства збільшили власні депозити в банках майже на 18 відсотків — до 403 мільярдів гривень. Тож як можна вірити голосливому лементу опозиції з парламентської трибуни про «зубожіння населення через злочинну владу»?!

Згадаю ще один важливий макроекономічний показник. Згідно з планом йде наповнення державного бюджету. У січні-травні 2013 року до загального фонду Державного бюджету України зараховано 100,6% від планових надходжень. А це на 2,4% більше від відповідного показника 2012 року. При цьому в повному обсязі фінансуються всі соціальні видатки в країні.

Повторюю: так, проблем у держави вистачає, і це абсолютна правда! Наприклад, нинішні темпи зростання національної економіки, особливо стан справ у промисловості, є далеко незадовільними. Але підкреслюю, мова йде саме про темпи зростання, а не обвалення ВВП на понад 15%, що трапилось з українською економікою у 2009 році за «хазяйнування» політичних авантюристів недавнього минулого!

На українську економіку, на розвиток нашої промисловості сьогодні вкрай негативно впливає ситуація за межами України. Рецесія в Європі, зниження темпів зростання економіки Російської Федерації, Китаю, геополітичне напруження на Близькому Сході — всі ці фактори негативно позначаються на роботі вітчизняних експортних галузей промисловості. Передусім підприємств металургійного, хімічного та машинобудівного комплексу. Україна активно інтегрується у світову економічну систему, а отже, не може уникнути її впливів та хвороб у кризові періоди.

Прийнята урядом України Державна програма активізації розвитку економіки на 2013—2014 роки запроваджує компенсаторні механізми для захисту національної економіки від зовнішніх кризових впливів, нові підходи до модернізації пріоритетних галузей національної економіки з урахуванням тенденцій до глобалізації. Пріоритетами цієї програми визначені новітні стимули імпортозаміщення, підвищення конкурентоспроможності національного товаровиробника, передусім на внутрішньому ринку, подальше зниження енергоємності виробництва, розвиток високотехнологічних галузей економіки.

Переконаний, що такі підходи в органічному зв'язку з процесами у сфері дерегуляції та створенні максимально комфортного бізнес-середовища відкриють нові перспективи перед українською економікою, а отже, працюватимуть на головний зміст та мету всієї політики Президента України — все для людини, все для добробуту українського суспільства.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Сесійна зала Верховної Ради України. 4 липня 2013 р.

Парламентська місія

На завершення наголосу на недавньому внеску Верховної Ради у практичне здійснення цієї політики Президента України, а також на парламентській місії на наступну, третю сесію, яка відкриється у вересні.

Попри всі карколомні перипетії другої сесії Верховна Рада змогла піднятися над вузькопартійними амбіціями і політичними протистояннями та прийняти сім надзвичайно важливих законів України з питань соціальної політики. Серед них такі вкрай потрібні людям закони, як законодавство про систему призначення та індексації пенсій, про пенсії багатодітним батькам, про забезпечення рівності прав одиноких матерів та батьків, про безоплатне першочергове забезпечення санаторно-курортним лікуванням інвалідів війни та інші соціально вагомі законодавчі документи. Парламент опрацював 17 законопроектів щодо покращення інвестиційного клімату, внесених урядом та народними депутатами. Частина з них вже прийнята як закони, частина розглянута в першому читанні, частина буде незабаром завершена остаточно.

Серед найважливіших законопроектів, розглянутих і прийнятих на другій сесії, слід відзначити ухвалення 10 законів України та інших актів, пов'язаних з реалізацією євроінтеграційних прагнень України та укладенням майбутньої Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Це — головний конструктивний вклад Верховної Ради у поступ країни вперед, її прогрес на шляху реформ та до своєї європейської мети.

Однак як Голова Верховної Ради України вважаю цей парламентський доробок мінімальним і таким, що не може задовольнити суспільство.

Щоправда, цей доробок аж ніяк не є абсолютним мінімумом парламентської активності, «рекордсменом» пасивності залишаються перша та друга сесії Верховної Ради попереднього скликання. Тоді парламент прийняв лише 49 законів проти 91, що їх ухвалила Верховна Рада України сьомого скликання з початку своєї роботи у грудні 2012 року.

На день завершення другої сесії у комітетах Верховної Ради знаходилися на опрацюванні 1429 законопроектів! Це — величезний, гігантський масив законодавства! У ньому є чимало вдалих законодавчих ініціатив, на які очікує вся країна, яких критично потребує населення України та від яких у значній мірі залежатиме майбутнє держави.

Щоб перетворити ці та інші життєво важливі законопроекти на діючі інструменти повсякденного життя українського суспільства, законодавцям потрібні, на мій погляд, лише три політичні та людські якості — політична воля, повага до власного народу та відмова від завищеної честолюбності.

Прийшов час для багатьох політиків вийти з власної «політичної тіні» минулої народної любові та уявних триумфів. Настав час подивитися в очі виборцям і чесно сказати, що зроблено й робиться кожним зараз в інтересах людини та всієї України. Прийшли часи дивитися не в «чужора», а у «завтра» нашої держави. Цього вимагають громадяни України, цього потребують її політичні реальності!